

Maandag 29 juni Lezen Psalm 62: 1 – 7 *“Zoek rust, mijn ziel, bij God alleen”*

Hoezo, “mijn ziel” ? Hebben wij mensen een ziel dan ?! Neurobioloog Dick Swaab deed in 2010 een boek verschijnen: “Wij zijn ons brein”. En neuropsycholoog Eric Scherder maakt op TV furore als hij vol enthousiasme uitlegt wanneer en waardoor verschillende delen van het menselijk brein geactiveerd worden. Het lijkt er op dat heel ons denken en voelen uiteindelijk te herleiden is tot chemische processen in onze hersenen.

Toch schuilt ergens diep in mij (ze bloeit als een bloem tussen de straatklinkers) de ‘heilige overtuiging’ dat wij mensen in onze diepste kern meer zijn dan wat neuro-wetenschappers ons weten te vertellen. Van verliefdheid bijvoorbeeld kan ik mij levendig voorstellen dat dat een chemisch proces in ons brein is. Maar dat mensen kiezen voor liefde en trouw een levenlang en daar ook door moeilijkheden heen aan vasthouden, is volgens mij van een ander niveau. Voor mij als christen heeft dat te maken met de trouw van God en met de onvoorstelbaar ver gaande liefde van Jezus.

Tegenover een titel als “Wij zijn ons brein” zegt iemand als C.S. Lewis, (een Engelse letterkundige en verdediger van het christelijk geloof): *“Wij hebben geen ziel. We zijn een ziel, en hebben een lichaam”*. Dat is een uitspraak die meer raakt aan hoe ik het ervaar en beleef. Mijn lichaam (en, als onderdeel daarvan, mijn brein) hoort bij de zichtbare dingen, die door de exacte wetenschap ontleed kunnen worden; en het is goed dat ze dat doen, heel knap wat ze presteren. Maar naast die zichtbare dingen van tijdelijke aard, zijn er ook onzichtbare, niet in objectieve feiten te ontleden zaken, die van eeuwigheidswaarde zijn. Het zijn juist die dingen die geraakt, tot trilling gebracht worden als ik bid, zing, luister naar muziek, de Bijbel lees, een kerkdienst meemaak.

Doordenkend in dat beeld van een snaar die geraakt wordt: een gitaar of viool heeft naast snaren ook een klankkast. Zo’n klankkast is op zich niet meer dan een holle ruimte. Maar juist die holle ruimte maakt de trilling van de snaar tot een mooie klank, een betoverend mooi lied.

Wat mij betreft hoeven we (exacte) wetenschap en geloof niet tegen elkaar uit te spelen. Het is knap wat exacte wetenschappen allemaal ontdekken. Toch blijf ik diep van binnen keer op keer verlangen naar iets van ‘de Betoverde Wereld’. Want juist in die betovering, verwondering, ontroering kom ik bij de diepste kern van mijn wezen. Daar vindt mijn ziel rust, bij God alleen !

Vandaag opnieuw de schrijver C.S. Lewis, die ik gisteren ook al citeerde met zijn uitspraak: “Wij hebben geen ziel. Wij zijn een ziel en hebben een lichaam”. Deze Lewis is ook de schrijver van de Narnia-verhalen, die later door Disney verfilmd zijn. In het verhaal “De Leeuw, de Heks en de Kleerkast” zijn vier kinderen op zeker moment verstoppertje aan het spelen. Lucy, de jongste verstoppt zich in de kleerkast, maar ontdekt dan dat achter de jassen in de kleerkast nog een heel andere wereld schuilgaat. Ze kan zo door de achterwand heen lopen en komt in het land Narnia, waar de sneeuwkoningin de scepter zwaait.

Nadat ze heel wat beleefd heeft, komt ze terug in de gewone werkelijkheid en stapt uit de kleerkast. Haar broer, die in het spel de anderen moest gaan zoeken, vindt haar dan ook onmiddellijk. ‘Waarom heb jij je niet verstoppt, waarom doe je niet mee in ons spel?’ vraagt hij.

Als zij vertelt wat allemaal heeft meegemaakt, kunnen de anderen dat niet geloven. Hoezo, lang weggeweest?! Haar broer was nog maar net klaar met aftellen! Als de anderen de kleerkast gaan checken zit er achter de jassen gewoon een achterwand in plaats van de toegang tot een andere wereld. Pas verderop in het verhaal zullen ook zij die andere wereld ontdekken.

Lewis probeert zo het verschil uit te leggen tussen mensen die wel in God geloven en zij die niet geloven. Ben je ontvankelijk? Gaat ook voor jou die andere werkelijkheid open of niet?

Voor mij zijn Bijbelverhalen of liederen al vaak geweest als de achterwand van die kleerkast; dat ik er bij wijze doorheen kon stappen; door de oppervlakte van de alledaagse beslommingen. Momenten waarop ik mocht ervaren: “in het Heiligdom heb ik U gezien”. God mocht voor mij bijvoorbeeld oplichten toen ik als puber tijdens een vakantie op Vlieland vanaf een hoge duin naar het vasteland keek. Ik dacht (de snaar trilde in mij): zoals ik straks na de vakantie weer naar huis ga, zo zal ik ooit op mijn/zijn tijd ook terug gaan naar het Vaderhuis; en dat is goed. Meer dan eens zijn liederen voor mij ook zo’n ‘doorwaadbare’ plaats, waar ik even aan de overkant kom.

Tegelijk geldt ook: het is er niet altijd. Ook ik loop zo nu en dan achter de jassen in de kleerkast gewoon tegen een houten wand aan. De kerkdienst is zo nu en dan gewoon een goede gewoonte, zonder dat God echt voor mij ging leven. Toch blijf ik gaan, blijf ik Hem zoeken. Want naar Hem “smacht mijn ziel”, die diepste kern ergens in mij. En zijn liefde is mij meer dan het gewone leven, hoeveel goeds en moois dat vaak ook te bieden heeft.

Woensdag 1 juli Lezen, Psalm 100 “Ik ga door uw poorten met een loflied” Opwekking 589

Nog een derde en laatste keer over “C.S. Lewis”. Een ander boek (en film over dat boek) draagt als titel “De reis van het drakenschip”. 2 van de 4 kinderen logeren in dit verhaal bij een neefje. Ze bekijken op zeker moment een schilderij van een schip op zee. Terwijl ze naar het schilderij kijken begint er water uit de lijst te stromen. De hele kamer stroomt vol en het duurt maar even of ze zwemmen in het water naast dat schip en worden aan boord getakeld.

Een prachtig beeld mag dat zijn van hoe wij ook in het verhaal van de Bijbel meegezogen en er in getrokken kunnen worden. Volgens mij is dat ook de bedoeling van de Geest van Pinksteren. Als kind deed ik dat al. De Bijbelverhalen die ik hoorde speelden zich af aan de Hegewei in Opeinde waar ik opgroeide. Ergens is het jammer dat we dat later als volwassenen afleren; dat de verhalen dan meer op afstand komen te staan. Toch heb ik nooit de behoefte gehad zelf naar Israel te gaan, om te lopen waar David, Elia en Jezus gelopen hebben. Zij liepen in mijn verbeelding immers al daar waar ik als kind ook liep, in mijn wereld.

Nog is het gelukkig vaak zo dat ik niet op afstand, beschouwend, kijk naar de Bijbelverhalen, maar dat ik daar zelf in voorkom. Adam en Eva, dat zijn mijn vrouw en ik en alle zegeningen die wij in dit leven en in elkaar ontvangen. Zijn we er altijd zuinig genoeg op? De bruiloft in Kana is het feest dat wij samen mogen vieren. En we mogen Jezus vragen te helpen als het stukt. Als David halfnaakt voor de ark uit danst en Michal stoort zich daaraan, dan weet ik van mijzelf dat ik soms nogal met volume zing. Maar dat doe ik niet om op te vallen. Ik doe het om God te eren.

Zo zingt ook psalm 100. “Ik wil zijn poorten ingaan met een lofzang”. Al zingende de kerk in. Maar mijn ervaring is tegelijk – en ik hoor dat ook van anderen – dat het loflied zelf zo’n poort kan zijn. Samenzang in de kerk (het mag helaas nog even niet) of luisteren naar/ meezingen met Nederland Zingt of Prelude kan een poort zijn waardoor ik in die andere wereld kom; in Gods voorhoven; in het voorportaal van de hemel. Dan stroomt ook nu het water over de rand van het schilderij en word ik er levensecht in mee genomen.

Donderdag 2 juli Lezen, Matteus 8: 5 – 10 (13) “Ieder in zijn waarde laten ...”

Het is al weer een poos geleden dat Fluitsma en van Tijn zongen in 1996 *“15 miljoen mensen op dat hele kleine stukje aarde, die moeten niet het keurslijf in, die laat je in hun waarde”* (Nederland telt inmiddels 17 miljoen inwoners). Een poos geleden dus al, maar het is nog steeds een uitspraak die het goed doet: ‘je moet ieder mens in zijn waarde laten’.

Het woordje ‘laten’ vind ik echter al veelzeggend. Dat heeft namelijk iets van ‘je er niet tegen-aan bemoeien, je handen er van af trekken’. En dan heeft met meer van doen met vrijblijvendheid dan met werkelijk elkaar de vrijheid gunnen. Het klinkt als ‘ieder moet het voor zichzelf maar uitzoeken’ en ik vraag me af: wat komt er op die manier nog van samenleven terecht ?

Tegen het meisje dat zich minderwaardig voelt, omdat zij niet de ‘looks’ of de vrouwelijke vormen heeft die ze in de bladen en op TV altijd krijgt voorgeschoteld, zou ik toch willen roepen: ‘Meid, ook jou heeft de Schepper wonderlijk mooi gemaakt !’ Van de andere kant: de geslaagde zakenman of wetenschapper die zich in zijn grote huis, zijn dure auto of nette maatpak meer voelt dan de rest, zou ik willen toeroepen (een uitdrukking die mijn moeder zo nu en dan bezigde): “Stront, wa hat dy skiten ?!”

In het verhaal van vandaag komt iemand naar Jezus toe die het in de wereld redelijk “gemaakt” heeft. Hoofdman over 100 is hij in het Romeinse leger. Zijn pa en ma kunnen trots op hem zijn. Maar als hij bij Jezus aanklopt tapt hij zelf uit een ander vaatje. “Ik ben het niet waard dat...” Als Jezus hem in zijn waarde ‘gelaten’ had, had Hij gezegd “Beste man, dat klopt; maar waarom klop je dan toch bij mij aan ?” Maar Jezus ‘laat’ hem niet in zijn (gevoel van eigen-) waarde. Nee, Jezus bepaalt hem bij hoe waardevol hij als mens in Gods ogen is. Niet zozeer als “Romeinse centurio”, als wel als mensenkind naar wie Gods liefde uitgaat.

Het evangelie/Jezus ‘laat’ mensen niet in hun waarde. Hij ‘stelt’ mensen in hun waarde. Jezus vertelt ons wie wij in Gods ogen mogen zijn. Mensen, elk met onze tekortkomingen, hoe geslaagd je soms ook meent te zijn. Maar mensen ook met elk hun gaven en talenten, hoe mislukt je jezelf soms ook vindt. Wie bij Jezus aanklopt wordt met beide benen stevig op de grond van Gods genade gezet. Hoe waarde-vol is dat !!

De overdenking vandaag breidt een beetje voort op die van gisteren over “ieder in zijn waarde laten”. In de lijn van de mentaliteit ben je vandaag de dag goed bezig als je een beetje meegaand bent. Niet al te star en stellig, want overal valt toch wel wat voor te zeggen? Ieder mag toch in het leven zijn of haar eigen koers bepalen?

In het werk wordt van mensen tegenwoordig veel ‘flexibiliteit’ verwacht. Maar ik heb de indruk dat het in het algemeen als een goede karaktereigenschap geldt als je flexibel, buigzaam, meegaand bent.

Wat nu als ik bij mijzelf constateer dat ik dat niet altijd ben? In de opleiding liep ik daar al zo nu en dan tegenaan. Als het ging over pastoraat en huisbezoek, dan was de opvatting van velen (ook van docenten) dat je vooral moest luisteren en aansluiten bij wat mensen bezighield, waar zij mee zaten. De wat klassiekere opvatting was dat pastoraat ‘verkondiging aan de enkeling’ zou mogen zijn. Dat hoeft niet prekerend en belerend te zijn, maar het houdt wel in dat we samen steeds weer uitgenodigd worden het bij Jezus te zoeken.

Ik heb er de afgelopen tijd over lopen nadenken (ik deed dat al langer) en kwam voor mijzelf tot de volgende stelling: *Ze zeggen dat ik niet erg meegaand ben.*

Dat is misschien wel waar, maar het heeft een reden!

Ik wil namelijk vooral met Jezus meegaan.

In het evangelie lezen we keer op keer dat Jezus roept “Volg mij” (in NBV soms vertaald als “met Hem meegaan”). Zo ook in het gedeelte dat we vandaag lezen. Johannes (al noemt hij zijn naam niet), Andreas, Petrus en Filippus besluiten daar niet om voortaan ‘meegaand’ te zijn en met alle winden wat mee te waaien. Ze besluiten ook niet om ‘hun hart te volgen’ (ook zo ‘in’ in deze tijd). Nee, ze besluiten Jezus te volgen; met Hem mee te gaan!

Het mooie lied van Graf von Zinzendorf, stichter van de Hernhutters, zegt het zo:

“Jezus ga ons voor, deze wereld door

en U volgend op uw schreden, gaan wij moedig met U mede”.

(PS: Ik besef: ik zal alsnog flexibel, buigzaam moeten zijn, maar dan in de zin dat ik bereid ben voor Hem mij te buigen!)

